

oddaljenih vaseh. Naloga je, dati dragoceno izobrazbo režiserjem, ki so iz vrst članov amaterskih skupin; dati jim tako izobrazbo, da bodo sposobni ustvariti dobre inscenacije in hkrati vzgajati igralce svoje skupine. Kot glavni delovni način, s katerim bi bilo mogoče doseči ta cilj, si je izbral Dom za ljudsko umetnost »tečaje na daljavo«, kar v gledališkem svetu gotovo ni preprost domislek. Tem bolj, ker so manjkali učbeniki, ki bi bili napisani na dostojni višini in bi bili hkrati poljudno pisani. Danes more Dom za ljudsko umetnost s ponosom kazati na obsežno biblioteko v lastni založbi izdanih učbenikov. Med njimi so knjige, ki so jih napisali pomembni režiserji in igralci o umetnosti režije, igri, o fonetiki, govorni tehniki, recitaciji, o šminkah in mnogih drugih stvareh.

Skeptiki bi mogli vprašati, kakšna je korist takšnega šolanja. Knjiga pa ni nikakor edina sestavina tega izobraževanja, ki je po svojem načinu v gledališkem svetu nekaj popolnoma novega. Celotni pouk je tako urejen, da se že prvo učno leto konča z inscenacijo predstave, ki jo mora postaviti učeči se režiser s svojo skupino na oder. Igro mu določi vodstvo že v začetku študija. Od vsega začetka dobi učenec svojega učitelja, temu mora na podlagi svojega študija oddajati skoraj vsak mesec večje pismene naloge, ki mu jih potem vrnejo z obširnimi učiteljevimi pripombami. Tako ni mladi režiser nikdar samemu sebi prepuščen. Dovršeno inscenacijo si ogleda učitelj ali pa kakšen drugi zastopnik Doma za ljudsko umetnost. Od časa do časa se sestanejo učenci in učitelji po okrajih.

Sedaj izobrazujejo na ta način samo v ruščini 1479 režiserjev in vodij amaterskih skupin. Dom za ljudsko umetnost v Kijevu (Ukrajina) ima trenutno 450 učencev, vodij ukrajinskih amaterskih gledališč. Letos bodo Domovi za ljudsko umetnost v posameznih republikah organizirali podobne tečaje tudi v beloruskem, georgijskem, kozaškem, aserbejdžanskem in tadžikijskem jeziku.

Tako rastejo izšolani režiserji amaterskih gledališč, ki delujejo v podjetjih in kolhozih. Tako dobiva delavski in kolhozniški teater dostojno raven. Ključavničar Bisarov je pred dvema letoma v tovarni strojev nekega oddaljenega mesta vodil, kakor je pač znal, prav takšen amaterski teater. Po uspešno dokončanih Bisarovljevih studijah si je to amatersko gledališče tvorniških delavcev pridobilo takšen ugled, da so delavci osvobodili ključavničarja Bisarova njegovega prejšnjega poklica, tako da se more sedaj posvetiti samo režiserskemu delu v svoji amaterski skupini. To pa ni osamljen primer. Marsikateri mladi režiser — traktorist, bibliotekar, knjigotržec ali učitelj je popolnoma prešel k poklicnemu gledališču. Marsikateri inženir — pevec je na poti preko amaterskega gledališča postal operni pevec, marsikatera mlada študentka je postala plesalka, marsikatera bolniška sestra in marsikatera kolhozница je postala igralka.

Poklicna gledališča Sovjetske Zveze so našla v teh gledaliških skupinah zakladnico novih moči. Amaterska gledališča so dobila v kulturnem življenju Sovjetske Zveze pravi pomen in vrednost.

F. Iljin (D. Javer)

KORSIKA IN NAŠ ZAPAD. Novo urejevanje sveta obeta vsem narodom mnogo večjo pravičnost od versailleske iz l. 1918. Ob teh obetih se Korsika po 172 letih vrača v naročje matere Italije. Poklicani čuvarji pretresajo, koliko je tujcu v skoro dve sto letih uspelo oškrbiti ali zabrisati prvotno italijansko govornico. Ugotavljajo, da je otok zlasti na severu ohranil toskanščino iz Dantejeve in še zgodnejše dobe. »Atlante linguistico della Corsica« Gina Bottiglioni dokazuje, da se Korsika veže na jug s Sardinijo in Sicilijo, kakor pričajo besede »pilu«, »gula«,

»meddu«, »stedda« za toskanske »pelo« (dlaka), »gola« (grlo), »meglio« (bolje), »stella« (zvezda) i. dr., na vzhod z Lacijem, Umbrijo, Abruci in Kampanijo, na severovzhod pa s Toskano. Glasoslovje, oblikoslovje in skladnja potrjujejo ohranitev starejšega jezikovnega stanja. Isto izpričuje besedišče, n. pr. »agghiustà« za Dantejev »aggiustarsi« (približati se). Čuvarji opozarjajo na škodo, ki jo je francoščina prizadela domači govorici, posebno v šoli. Poleg »giucà« in »divertissi« (zabavati se) se je vrnilo »amussassi« po francoskem »s' amuser«, poleg »bandera« tudi »drappô« po francoskem »drapeau« (zastava). V glavnem je ostal domači zaklad precej nedotaknjen. Skupina korsških pisateljev, ki se kot »Anfarti« zbirajo v listu »A muvra« (divja ovca z rogovi), skrbi za slovstveni razvoj korsškega narečja. Jezikoslovec Giulio Bertoni povečuje to prizadevanje: »Človeško srce bije samo v materini govorici.«

Podobnih izjav bi nabrali pri italijanskih znanstvenikih za cele knjige. Če primerjamo jezikovno stanje na Korsiki z razmerami na našem zapadu, lahko ugotovimo premnoge podobnosti. Neposredna sosesčina s tujimi narečji, pripadanje k tujim državnim tvorbam in uvajanje tujega šolstva in tujega bogoslužja je zaneslo v naša narečja marsikak tuj izraz. Glasovi, oblike in skladnja so se tudi v teh razmerah bolj malo spreminjali. Najvidnejša je izguba dvojine. Tuji izrazi, ki zaidejo v kolesje naše sklanje in sprege, morajo skozi te naše mline, naj jim pri tem še tako pokajo kosti. Slišal sem sicilskega dečka, ki je v neposredni goriški okolici govoril naše domače narečje. Drugje so se dečki v goriški furlanščini bahali, kdo zna bolje na orglice: »Na planincih sončice sije«; pri tem so le naslov pesmi izgovarjali v našem jeziku. Jezikovna meja je bujno redišče za vse mogoče zmede. Če novi delivci sveta res uveljavijo, kakor obetajo, »pravičen mir« in dajo prednost naravnemu razvoju, si za pozneje prihranijo očitke, da so naravo posiljevali in da zato niso uspeli. Prilik za urejevanje sveta po zdravi pameti, brez krivic in nasilja, je zdaj toliko, da bi bilo treba marsikod začeti čisto znova. Predvsem bi nikjer ne smeli gnjaviti človeštva z vsiljevanjem tujega šolstva in bogoslužja. Zločini zoper duha so najtežji. Korsičani so skoro dve sto let prenašali taka nasilja. Ko se jih zdaj končno otesajo, naj bi oblastniki uvideli, da bi se morale podobne razmere odpraviti še po mnogih, mnogih drugih ozemljih.

Andrej Budal

Popravek. V prejšnji (5.—6.) številki je na str. 290 pomotoma izostala zaključna beseda drugega odstavka (8. točke) *dobrodošel*; prav tako nedostaja v tretjem odstavku (9. točki) končna beseda ... *p o m a g a*.

Opomba: V 5.—6. zvezku v članku Dr. Ivan Pintar: Mediko-kirurški zavod na strani 303 popravi Gubca v Grbca in sanarnika, sanarja v ranarnika, ranarja. (Ured.)